

Libris .RO

Respect pentru oameni și cărți

Allison Havey și Deana Puccio

Sex, like-uri și rețele sociale

Comunicarea cu adolescenții
în era digitală

Traducere:

Eugen Gasnaș

Elena-Marina Ciocoiu

NICULESCU

Respect pentru oameni și cărți

Descrierea CIP este disponibilă
la Biblioteca Națională a României

© Allison Havey and Deana Puccio, 2016

The Authors have asserted their right to be identified as the Authors of this Work.
First published by Vermilion in 2016. Vermilion is part of the Penguin Random House group of companies.

Titlu original: *SEX, LIKES AND SOCIAL MEDIA. Talking to our teens in the digital age*,
by Allison Havey and Deana Puccio

© Editura NICULESCU, 2017

Bd. Regiei 6D, 060204 – București, România
Telefon: 021 312 97 82; Fax: 021 312 97 83
E-mail: editura@niculescu.ro
Internet: www.niculescu.ro

Comenzi online: www.niculescu.ro

Comenzi e-mail: vanzari@niculescu.ro

Comenzi telefonice: 0724 505 385, 021 312 97 82

Redactor: Liliana Scarlat
Tehnoredactor: Lucian Curteanu
Coperta: Carmen Lucaci

ISBN 978-606-38-0092-4

Toate drepturile rezervate. Nicio parte a acestei cărți nu poate fi reprodusă sau transmisă sub nicio formă și prin niciun mijloc, electronic sau mecanic, inclusiv prin fotocopiere, înregistrare sau prin orice sistem de stocare și accesare a datelor, fără permisiunea Editurii NICULESCU.
Orice nerespectare a acestor prevederi conduce în mod automat la răspunderea penală față de legile naționale și internaționale privind proprietatea intelectuală.

Editura NICULESCU este partener și distribuitor oficial OXFORD UNIVERSITY PRESS în România.
E-mail: oxford@niculescu.ro; Internet: www.oxford-niculescu.ro

CUPRINS

<i>Cuvânt-înainte</i>	9
<i>Introducere</i>	11
CAPITOLUL 1 Cum s-au schimbat relațiile sentimentale	21
CAPITOLUL 2 Cum să reacționăm când ne confruntăm cu o atenție nedorită	39
CAPITOLUL 3 Nativii digitali și viața online	66
CAPITOLUL 4 Cum îi influențează rețelele sociale pe adolescenții noștri	83
CAPITOLUL 5 Pornografia	116
CAPITOLUL 6 Întâlniri, despărțiri și consimțământ	142
CAPITOLUL 7 Petreceri, capcane și nebunia după muzică	170

CAPITOLUL 8

Atenție la trepte:

Cum să călătorim în siguranță în străinătate..... 201

CAPITOLUL 9

Marele salt..... 222

Concluzii 247

Mulțumiri 248

Anexe 249

Cuvânt-înainte

Dedicația lui Allison: Mulțumesc familiei mele, care m-a susținut tot timpul în demersul meu și în pasiunea mea: mamei și lui Bob, tatei și lui Joy și Lisei, lui Jim, James, Siobhan și Lauren. Pentru adolescenții mei atât de speciali și de îndrăgiți, Mike și Isabel. Și lui Graeme, partenerul și cel mai bun prieten al meu. Vă mulțumesc!

Dedicația Deanei: Această carte este dedicată iubitului meu soț, Joe, care m-a susținut și m-a ajutat să găsesc din nou drumul spre ceea ce pot face cel mai bine, frumoaselor mele fiice Emily, Abby și Olivia, care sunt inspirația vieții mele, și mamei mele, „Marea Deana”, modelul meu, care m-a încurajat întotdeauna să-mi realizez visele.

Și tuturor părinților și adolescenților care se străduiesc să comunice și să găsească, undeva, acel mic spațiu comun, cu speranța că această carte le va fi de ajutor.

Prezentările noastre sunt făcute cu scopul de a le da încredere adolescenților. Vorbind deschis despre aceste subiecte foarte reale, foarte provocatoare și uneori incomode, sperăm să deschidem canalele pentru niște discuții sincere, oneste între părinți și copiii lor. Ceea ce putem oferi părinților care vor citi această carte este o cale directă spre mintea adolescenților lor și a deciziilor cu care se confruntă aceștia în fiecare zi. Noi vrem ca această carte să fie scânteia care aprinde o discuție între voi și adolescentul vostru și sperăm să vă fie de ajutor în aceste discuții. Credem că a fi conștient înseamnă a fi puternic și sperăm că, odată ce ați citit această carte, veți fi nu doar mai conștienți de aceste probleme, dar și mai încrezători în a-l ajuta pe adolescentul vostru să fie stăpân pe viața sa în era digitală.

1. Cum s-au schimbat relațiile sentimentale

„Am întâlnit un băiat de la o școală din apropiere de Tunbridge Wells. Justin și cu mine aveam prieteni comuni. Justin avea o personalitate puternică și, ca să fiu sinceră, părea POTRIVIT. L-am plăcut imediat. Am discutat, am flirtat, iar el mi-a cerut numărul de telefon și adresa de e-mail. Ceea ce a urmat nu a mai fost nimic ideal. În loc să vorbim, el a continuat relația noastră sentimentală prin niște mesaje. În cele din urmă, mi-a cerut o întâlnire. Tot printr-un mesaj. Am făcut efortul să arăt bine în acea seară de vineri și am așteptat ca el să-mi spună unde și când ne întâlnim. În cele din urmă, Justin a trimis un mesaj și mi-a cerut adresa de Skype. Tipul ăsta a vrut, de fapt, ca „întâlnirea noastră fierbinte” să aibă loc pe Skype! Cât de mult efort necesită oare să faci o plimbare prin oraș și să bei o bere? Am renunțat să mă mai întâlnesc cu băieții o perioadă de timp după aceea.”

Amelie, elevă în clasa a douăsprezecea, Kent

Vizionând recent episodul „The Way We Was”² din serialul *The Simpsons*, am fost cu adevărat impresionate de emoționanta, deși oarecum preistorică, poveste. Episodul a fost difuzat pentru prima dată în 1991 și, folosindu-se de un flashback din 1974, arăta când Homer a văzut-o întâia oară pe Marge, care era în ultimul an de liceu, și s-a îndrăgostit la prima vedere

² Al doisprezecelea episod din al doilea sezon al serialului *The Simpsons*. A fost difuzat inițial pe rețeaua Fox în Statele Unite, pe 31 ianuarie 1991.

de ea. Adunându-și tot curajul, a invitat-o pe Marge să-l însoțească la balul de absolvire. Cum se vede și din acest episod, rochiile frumoase, costumele elegante, corsajele și o limuzină au fost câteva dintre elementele-cheie ale balului. În acele vremuri, partenerul ajungea, de regulă, la casa tinerei domnișoare într-o mașină împrumutată sau închiriată pentru a merge împreună la dans. Clopoțelul sună, ușa se deschide, iar părinții au posibilitatea să-l cunoască pe tânăr. Cu umor, caricaturişti serialului *The Simpsons* îi dau de înțeles spectatorului prin intermediul expresiilor faciale ale părinților că Homer nu se ridică pur și simplu la nivelul așteptărilor. Ca ofensa să fie și mai evidentă, Marge este luată complet prin surprindere de sosirea lui Homer. Uitase promisiunea de a fi la brațul lui în acea seară și spusese *da* unui pretendent preferat. Soneria de la intrare se aude din nou. Un tânăr distins se află la ușă și este primit cu căldură. Părinții sunt deosebit de încântați când îl văd. E suficient să-l privești și-ți dai seama că-l așteaptă un viitor de-a dreptul promițător. Partea comică este că Marge a spus, din neatenție, *da* la două persoane și decide să-l dea deoparte pe săracul Homer atât de îndrăgostit. Numai că întâlnirea cu acel tânăr nu merge deloc bine și ea revine, în aceeași seară, la Homer. Adevărata iubire învinge în cele din urmă.

Dacă punem față în față experiența Ameliei și povestea dintre Homer și Marge, vom vedea cum se reflectă în mod real, chiar dacă dramatic, schimbările petrecute în ultimii 40 de ani în relațiile personale și obiceiurile legate de prima întâlnire. Povestea din *The Simpsons* poate părea sentimentală, dar, timp de zeci de ani, mulți părinți au făcut cunoștință prima dată în acest fel cu prietenii îndrăgostiți de copiii lor ajunși la vârsta adolescenței.

Vom încerca să vedem, dintr-o anumită perspectivă, cum, de-a lungul anilor, ne-am schimbat, în mod dramatic, maniera de a ne întâlni romantic partenerii. La începutul secolului 20, femeile se bucurau de puțină libertate, dacă nu chiar deloc. Ritualul prin care era curtată o tânără doamnă în societățile occidentale era foarte departe de ceea ce întâmplă în ziua de azi. Prima întâlnire presupunea un aranjament deosebit de formal, atent plănuțit de părinți sau de prietenii de familie. Erau prezente aproape invariabil anumite doamne care supravegheau cuplul pentru a păstra conveniențele. În unele cazuri, căsătoriile erau aranjate. Dar, odată cu tumultuoșii ani 1920, rochiile cu talia înaltă au înlocuit corsetele restrictive și, dintr-o dată, a luat avânt o mișcare de eliberare sexuală. Scriitoarea Amanda Chatel a făcut unele observații pertinente în articolul ei pentru *Mic* în 2014, intitulat *Cum „Prima întâlnire” s-a schimbat în fiecare deceniu de-a lungul istoriei*. Ea explică cum apariția cinematografului, automobilului și prohibiției a deschis o eră marcată de aventuri și sexualitate în anii 1920. Cuplurile se puteau îmbrățișa și săruta pe furiș în sălile de cinema întunecate sau, dacă erau suficient de norocoși să aibă o mașină, se puteau duce departe de prea atenta supraveghere paternală. Autoarea notează: „Într-adevăr, a devenit ceva comun în acest deceniu «să-ți trăiești din plin viața» și să te întâlnești cu mai multe persoane, pe măsură ce femeile eliberate, pe care acum le cunoaștem sub numele de «puștoaice», au început să exploreze granițele sexuale și au pus în discuție tabuuri, cum ar fi sexul premarital.” Dar, odată cu izbucnirea celui de Al Doilea Război Mondial și înrolarea bărbaților tineri, eligibili, femeile s-au confruntat cu o ofertă scăzută de bărbați. S-a impus urgența de a găsi un pretendent și de a obține o „promisiune” de la un soldat care pleca la război, ceea ce era dătător de speranță

într-o perioadă dificilă și periculoasă. „Să ai o relație de lungă durată” a câștigat în popularitate în anii 1950, când tot mai multe tinere se înscriau la universitate. Trist, dar adevărat, a fost o rețetă sigură ca multe dintre ele să întâlnească bărbatul visurilor lor, un fel de „lipeală pe viață”. Deseori, cursurile universitare erau trecute pe planul doi în favoarea unei logodne cu un coleg de facultate. Mama lui Allison și-a cunoscut soțul la un meci de baschet la universitate. L-a admirat cum alerga pe teren, cum a înscris cu îndemănare câteva coșuri și, imediat, iubirea a înflorit după meci. El i-a cerut să se întâlnească chiar în acea zi, după aceea au mers să danseze, să ia masa împreună etc. După ce au avut o relație stabilă o perioadă de timp, s-au căsătorit. În anii 1960 și 1970 a apărut, însă, iubirea liberă, pilula contraceptivă, acceptarea sexului înainte de căsătorie și mișcarea de eliberare a femeilor. Intimitatea sexuală făcea parte din procesul „întâi să te cunosc mai bine”. Intră în scenă și excesivii ani 1980... În afară de femeile care aveau relații stabile și monogame, multe altele s-au complăcut în relații adultere. Dintr-o dată, a devenit mult mai greu să găsești un bărbat care să vină acasă. Atunci când o carte, intitulată *The Rules: Time-tested Secrets for Capturing the Heart of Mr. Right* (Regulile: secretele verificate în timp pentru a prinde inima dlui Potrivit), a fost publicată de două femei din New York, Ellen Fein și Sherrie Schneider, în 1995, exemplarele acestei cărți pur și simplu au zburat de pe rafturi. Teza fundamentală a *Regulilor* era: „este ușor să fii cu o femeie, dar este greu ca ea să fie a ta”. Lasă bărbatul să se țină după tine, niciodată să nu te ții tu după el, este îndemnul adresat de aceste femei-guru ale iubirii. O prietenă apropiată, care are o căsătorie fericită de peste 20 de ani, admite cu mândrie că a urmat sugestiile din această carte, care te ajută să te ajuți pe tine însăși și, în cele din

urmă, prietenul ei chiar i-a pus inelul de căsătorie pe deget. Interesant, cele două autoare au fost destul de criticate pentru abordarea lor în alb și negru, plină de stereotipuri. Acest lucru însă nu le-a oprit să scrie o nouă versiune, actualizată, despre cum decurge o întâlnire virtuală pentru cei care sunt singuri. Cea mai recentă carte a lui Fein și Schneider, *Not Your Mother's Rules: The New Secrets for Dating* (Nu sunt regulile mamei tale: noile secrete despre întâlnirile sentimentale), schimbă regula „Niciodată nu-l suna tu prima pe bărbat” în „Niciodată nu răspunde prima dată la un anunț dat de un bărbat”. Sfatul lor este acela că dacă un bărbat de pe Match.com nu îți cere să ieși cu el în decurs de patru e-mailuri, șterge tot și mergi mai departe! „Regulă: femeile vor întâlniri, nu amici pentru corespondență” este ceea ce scriu cele două femei. Acesta este un foarte scurt rezumat al istoriei întâlnirilor din ultimii 100 de ani, dar credem că merită să trecem în revistă aceste obiceiuri. Imaginați-vă cum s-au simțit bunicii când părinții noștri au început să se întâlnească la sfârșitul anilor șaiszeci și șaptezeci. Probabil ceva apropiat de ceea ce simțim acum față de propriii noștri copii, când aceștia încep relații pe rețelele sociale și să facă sexting.

Ce s-a întâmplat cu întâlnirile „de modă veche”?

Am început să ne dăm întâlniri în anii 1980. Dansurile, filmele și concertele erau la ordinea romantică a zilei. Ei bine, însă, cât de mult s-au schimbat lucrurile! Mulți dintre copiii noștri își vor da prima întâlnire online, în loc de a se întâlni personal. Astăzi, viața sentimentală a adolescenților este pe repede înainte: flirtul online, sexting, Skype sex, Tinder și Grindr sunt la mare modă.

După ce am vorbit cu fete și băieți la vârsta adolescenței, peste tot în țară, și am citit ziarele de aici și din Statele Unite, nu există nicio îndoială că rețelele sociale au înlocuit, în mare parte, arta personală a „declarațiilor sentimentale”. În timpul prezentărilor noastre în cadrul Proiectului RAP, ne place să vorbim despre o formulă veche de secole despre relații: „Prietenie, Romanticism și Intimitate”. Aproape toți elevii și studenții par absolut luați prin surprindere la auzul acestor cuvinte, dar sunt dornici să asculte mai mult. Un director de la o școală renumită, care a apreciat munca noastră și ne-a solicitat încă trei ședințe în trimestrul următor, a considerat că această „formulă” despre relații ar putea fi cam prea „de modă veche”.

Noi nu credem acest lucru. De ce să nu le reamintim copiilor noștri că acesta era modul în care se întâlneau acele lucruri? O prietenie se dezvoltă, după care romantismul înflăcărește și apoi un lucru duce la altul. Așa că mulți adolescenți folosesc astăzi pornografia ca pe un manual despre sex, în locul unei conversații deschise, intime între două persoane cărora le pasă una de cealaltă. Ce idee greșită! Pornografia de astăzi este destul de agresivă și asta se datorează în mare parte tehnicilor de făcut dragoste. (Vom discuta acest lucru mult mai detaliat în Capitolul 5 (pagina 116). La Colegiul Boston, profesorul universitar Kerry Cronin are un curs de filozofie, iar întâlnirile tradiționale fac parte din programă. A introdus acest curs după ce un student, cu câțiva ani în urmă, a întrebat-o dacă a fost vreodată la o întâlnire sentimentală. Luată prin surprindere, ea a început să cerceteze acest fenomen, plecând de la premisa că tinerii nu merg la întâlniri pentru că ei, de fapt, nu știu cum să-și dea întâlnire. Ea susține că, pentru mulți adolescenți, astăzi, întâlnirile nu sunt ceva obișnuit. Kerry Cronin se referă la această tendință ca la un „scenariu social pierdut”.

Cum pot oare studenții ei să dea cuiva întâlnire dacă în anurajul lor nu se întâmplă acest lucru? Și, odată ce și-au luat curajul să o facă, ce trebuie să spună? Și dacă întâlnirea are loc, unde se duc? Despre ce vorbesc? Cum ajung la un nivel mai profund? Să dai întâlnire unei persoane pare „ceva groaznic” sau „ciudat”? Copiii noștri nu mai au această practică. Deoarece adolescenții noștri petrec atât de mult timp online, arta conversației este pe cale de dispariție. Mai mult decât atât, să ieși din casă și chiar să mergi la o întâlnire înseamnă timp și planificare. Această generație de adolescenți este obișnuită cu gratificări imediate. De ce să merg la cinema și să cheltui 15 lire sterline când pot sta acasă și pot descărca ilegal, dar gratuit, un film? Cum pot tinerii edifica o relație romantică pe o fundație construită online?

Revenind la cursul doamnei Cronin, studenții primesc teme pentru întâlnirile respective, în care trebuie să respecte o listă de reguli stricte, care includ:

- Întâlnirea trebuie să dureze între 60 și 90 de minute.
- Studentul trebuie să invite cealaltă persoană față în față, nu prin SMS sau orice altă formă de rețea socială
- Nu sunt permise: sărutul, sexul sau consumul de alcool.

Prin aceste teme academice, ea urmărește să se revină la lucrurile esențiale, necosmetizate, personale ale unei întâlniri romantice și să se evite ascunderea în spatele unui ecran sau recursul la alcool pentru a alimenta încrederea de a negocia o situație socială. Student în primul an, Frank DiMartino a spus unui jurnalist: „Este ușor să te cuplezi cu o fată pe care tocmai ai cunoscut-o într-o cameră întunecată. Dar să-i propui cuiva o întâlnire în plină zi? Asta e de-a dreptul înfricoșător.”

Ce este deconcertant este tendința spre ceea ce noi credem că este o abordare agresivă, extrem de lipsită de romantism, față de un sentiment romantic de dragoste. Se poate întâmpla la o petrecere, într-un parc, în curtea școlii sau chiar în toaleta de la Starbucks.

Lilly, o fată de 15 ani, a relatat o întâmplare care a avut loc la o petrecere dată acasă de un prieten. Vorbea cu un tânăr, pe nume John, pe care-l știa tangențial, fiind „prieteni” pe Facebook. În timpul conversației liniștite, departe de mulțime, Lilly și John împărtășeau păreri despre prietenii de școală, despre examene și ce le plăcea să facă la sfârșit de săptămână. Fran, o colegă de școală de-a lui Lilly, s-a interpus în mod grosolan între ei și a vorbit destul de tare în urechea tânărului. „Vrei să o faci cu mine?” l-a întrebat ea. Tipului nu-i venea să creadă ce noroc avea, a zâmbit și a plecat cu această fată dornică, atractivă. Lilly s-a simțit abandonată, păcălită și aproape șocată de comportamentul prietenei ei. S-a întrebat de ce mai trebuie să se ostenească să aibă o conversație și să cunoască pe cineva dacă, la sfârșit, nu avea niciun rost. Putea fi mai puțin rănită dacă avea o relație cu John pe o rețea socială decât în viața reală.

Noi știm, desigur, că unii adolescenți își dau întâlnire și merg la filme sau la restaurant, dar, cel mai adesea, aceste evenimente romantice au fost înlocuite de tot felul de întâlniri în grup, fie într-un parc, fie la o petrecere la cineva acasă. Perioada cuprinsă între 13 și 16 ani (aproximativ clasele a opta, a noua și a zecea) pare să fie cea în care acest lucru începe cu adevărat să ia avânt și încep experimentările. Poate că apare și ceva alcool sau sunt implicate și ceva ierbururi. În cazul în care există o atracție între două persoane, tinerii amorezi se retrag, poate, într-un loc intim și fac pasul următor.

Generația „lipelilor”

Atentul observator social și scriitorul Tom Wolfe notează în cartea sa corect intitulată *Hooking Up (Lipeala)* că expresia „hook-up”, folosită pe scară largă, a devenit extrem de populară în anii 2000. Cei mai mulți părinți considerau că înseamnă a se întâlni și a sta de vorbă. Câțiva ani mai târziu, a ajuns să însemne a săruta. Datorită influențelor culturale ale programelor TV, cum ar fi *Made in Chelsea*, noi, părinții, suntem acum și mai confuzi, pentru că „hook-up” poate însemna o întreagă varietate de experiențe sexuale, de la un sărut pasional, la sex oral și actul sexual în sine. Wolfe ne amintește că fetele americane foloseau terminologia de la baseball pentru a descrie aventurile sexuale, astfel: „prima bază” face referire la sărutat, „a doua bază” face referire la mângâieri și sărutul pasional sau „francez”, „a treia bază” face referire la felație sau sexul oral și „home plate” însemna că au fost parcurse „toate etapele”. Dar, prin anul 2000, în epoca „lipelilor”, Wolfe glumea, doar cu jumătate de gură, că a treia bază deja însemna actul sexual, iar „home plate” presupunea să reții numele celui alt.

Faptul că adolescenții noștri nu știu nimic despre întâlnirile romantice le poate crea probleme serioase. Un elev în vârstă de 17 ani, să spunem Ben, din Essex, a împărtășit o întâmplare în care a întâlnit o fată, la o petrecere. Emma nu era de la aceeași școală. Ben a remarcat-o imediat, observându-i felul ei sexy, modern de a se îmbrăca. Au început să vorbească și el a întrebat-o câți ani are. „Șaisprezece”, a răspuns ea. Au băut câteva beri și apoi au ieșit afară să se plimbe. Un lucru a dus la altul și „s-au cuplat”. Și-au dat fiecare numărul de telefon. Pe parcursul următoarelor câteva săptămâni, au rămas în contact, dar interesul său s-a diminuat. A întâlnit pe cineva la propria școală și a simțit că ar trebui să întrerupă contactul cu Emma,